

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TA'LIM MUASSASALARINI BOSHQARISH: PEDAGOGIK INNOVATSIYALAR, PSIXOLOGIK MOSLASHUV VA TA'LIM SIFATINI TA'MINLASH STRATEGIYALARI

Ergasheva Maftuna Abdukarim qizi

maftunaergasheva716@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu tezisdagi raqamli transformatsiya sharoitida ta'lim muassasalarini samarali boshqarishning zamonaviy yondashuvlari, pedagogik innovatsiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etish hamda ta'lim oluvchilar va pedagoglarning raqamli muhitga psixologik moslashuvi masalalari yoritilgan. Bugungi kunda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi ta'lim tizimining mazmuni, shakli va boshqaruv mexanizmlariga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Shu sababli ta'lim menejerlaridan strategik fikrlash, innovatsion boshqaruv, raqamli kompetentlik va samarali kommunikatsiya ko'nikmalari talab etilmoqda. Tezisdagi raqamlashtirishning ta'lim sifatiga ta'siri, pedagoglarning yangi texnologiyalarga moslashuvi, ta'lim oluvchilarning motivatsiyasi, raqamli muhitdagi psixologik holati hamda ta'lim muassasasida zamonaviy boshqaruv madaniyatini shakllantirish masalalari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: raqamli transformatsiya, ta'lim menejmenti, raqamli ta'lim, pedagogik innovatsiya, psixologik moslashuv, ta'lim sifati, raqamli kompetensiya, motivatsiya, boshqaruv, ta'lim texnologiyalari, innovatsion boshqaruv.

Аннотация. В данной тезисной работе рассматриваются современные подходы к эффективному управлению образовательными учреждениями в условиях цифровой трансформации, внедрение педагогических инноваций в образовательный процесс и вопросы психологической адаптации педагогов и обучающихся к цифровой среде. Стремительное развитие цифровых технологий оказывает значительное влияние на содержание, формы и механизмы управления системой образования. В связи с этим от современных руководителей образовательных учреждений требуются стратегическое мышление, инновационный подход к управлению, цифровая компетентность и эффективные коммуникативные навыки. В работе анализируется влияние цифровизации на качество образования, адаптация педагогов к новым технологиям, мотивация обучающихся, их психологическое состояние в цифровой среде и формирование современной управленческой культуры в образовательных учреждениях.

Ключевые слова: цифровая трансформация, образовательный менеджмент, цифровое образование, педагогические инновации, психологическая адаптация, качество образования, цифровая компетентность, мотивация, управление, образовательные технологии, инновационное управление.

Abstract. This thesis examines modern approaches to effective educational management in the context of digital transformation, the implementation of pedagogical innovations, and the psychological adaptation of teachers and learners to the digital

environment. The rapid development of digital technologies significantly affects the content, forms, and management mechanisms of modern education. Therefore, educational managers need strategic thinking, innovative management approaches, digital competence, and effective communication skills. The thesis analyzes the impact of digitalization on education quality, teachers' adaptation to new technologies, students' motivation, psychological well-being in digital environments, and the formation of modern management culture in educational institutions.

Keywords: digital transformation, educational management, digital education, pedagogical innovation, psychological adaptation, education quality, digital competence, motivation, management, educational technologies, innovative management.

Kirish

XXI asrda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi inson faoliyatining deyarli barcha sohalariga, shu jumladan ta'lim tizimiga ham katta ta'sir ko'rsatmoqda. Internet, elektron ta'lim platformalari, masofaviy ta'lim, sun'iy intellekt, raqamli baholash tizimlari va boshqa texnologik imkoniyatlarning kengayishi ta'lim jarayonini tashkil etish va boshqarishga yangicha yondashuvni talab qilmoqda. Endilikda ta'lim muassasasining samaradorligi faqat an'anaviy boshqaruv usullaridan foydalanish bilan emas, balki zamonaviy texnologiyalarni oqilona boshqaruv tizimiga integratsiya qilish bilan ham belgilanmoqda. Raqamli transformatsiya ta'lim muassasasi rahbaridan nafaqat ma'muriy, balki innovatsion va strategik boshqaruv ko'nikmalarini ham talab etadi. Rahbar yangi texnologiyalarni joriy etish bilan bir qatorda, pedagoglar va ta'lim oluvchilarning ushbu o'zgarishlarga munosabatini ham hisobga olishi kerak. Chunki har qanday texnologik yangilik inson tomonidan qabul qilinishi, tushunilishi va amaliy faoliyatda to'g'ri qo'llanilishi bilangina kutilgan natijani beradi.

Asosiy qism

Raqamli transformatsiya sharoitida ta'lim menejmentining mazmuni sezilarli darajada kengaymoqda. Avvalgi boshqaruv tizimida asosiy e'tibor hujjatlarni yuritish, nazorat va topshiriqlarni bajarishga qaratilgan bo'lsa, zamonaviy menejmentda strategik rejalashtirish, ma'lumotlarni tahlil qilish, innovatsiyalarni boshqarish, jamoani rivojlantirish va ta'lim sifatini doimiy takomillashtirish muhim o'rin egallaydi. Shu sababli zamonaviy ta'lim rahbari o'z faoliyatida raqamli imkoniyatlardan foydalanishni bilishi bilan birga, ularni ta'lim muassasasining strategik maqsadlari bilan bog'lay olishi lozim. Raqamlashtirishning eng muhim afzalliklaridan biri boshqaruv jarayonlarida tezkor ma'lumot olish imkoniyatining paydo bo'lishidir. Elektron tizimlar orqali o'quvchilarning o'zlashtirishi, davomat ko'rsatkichlari, pedagoglarning faoliyati va boshqa muhim ma'lumotlarni tahlil qilish mumkin. Bunday imkoniyat rahbarga muammolarni oldindan aniqlash va tegishli boshqaruv qarorlarini o'z vaqtida qabul qilishga yordam beradi. Natijada boshqaruv subyektiv qarashlarga emas, balki aniq ma'lumot va tahliliy natijalarga asoslanadi.

Biroq raqamli texnologiyalarni ta'lim tizimiga joriy etish faqat texnik vositalar bilan ta'minlashdan iborat emas. Eng muhim masalalardan biri pedagoglarning raqamli

kompetensiyasini rivojlantirishdir. O'qituvchi zamonaviy texnologiyalardan foydalanishni bilmasa, mavjud raqamli imkoniyatlardan to'liq foydalanish qiyinlashadi. Shuning uchun ta'lim menejeri pedagoglar uchun malaka oshirish, seminar, trening va amaliy mashg'ulotlarni muntazam tashkil etishi zarur. Pedagoglarning raqamli muhitga moslashuvi psixologik jihatdan ham murakkab jarayon hisoblanadi. Yangi texnologiyalarning tez-tez yangilanib borishi ayrim pedagoglarda o'z faoliyatini qayta tashkil etishga nisbatan xavotir yoki ishonchsizlikni yuzaga keltirishi mumkin. Shu sababli rahbar texnologik yangiliklarni majburiy tarzda joriy qilish bilan cheklanmasdan, pedagoglarga metodik va psixologik yordam ko'rsatishi kerak. O'qituvchiga yangi texnologiyani o'zlashtirish uchun yetarli vaqt, amaliy ko'mak va ijobiy motivatsiya berilishi uning moslashuvini tezlashtiradi. Raqamli ta'lim muhitida ta'lim oluvchilarning psixologik xususiyatlarini hisobga olish ham muhimdir. Raqamli vositalarning haddan tashqari ko'p qo'llanilishi diqqatning tez chalg'ishi, o'quv motivatsiyasining pasayishi yoki o'quv jarayoniga yuzaki munosabat kabi holatlarga olib kelishi mumkin. Shu sababli raqamli texnologiyalardan foydalanish maqsadga muvofiq, me'yoriy va pedagogik jihatdan asoslangan bo'lishi kerak.

Bunda o'qituvchining roli yanada o'zgaradi. O'qituvchi endilikda faqat ma'lumot beruvchi emas, balki ta'lim oluvchini kerakli axborotni izlash, tanlash, tahlil qilish va undan to'g'ri foydalanishga yo'naltiruvchi shaxsga aylanadi. Bu esa pedagogdan yuqori darajadagi kommunikativ, metodik va raqamli kompetensiyani talab qiladi. Ta'lim menejmenti esa pedagoglarning bunday yangi rolga moslashishi uchun zarur sharoitlarni yaratishi kerak.

Raqamli transformatsiyaning yana bir muhim yo'nalishi — ta'lim sifatini monitoring qilish va baholash tizimini takomillashtirishdir. Raqamli platformalar yordamida ta'lim oluvchilarning o'zlashtirish dinamikasini kuzatish, individual qiyinchiliklarni aniqlash va ularga mos ta'lim strategiyalarini ishlab chiqish mumkin. Bunday yondashuv ta'limni individuallashtirish imkoniyatini kengaytiradi. Har bir ta'lim oluvchining bilim darajasi va ehtiyojiga mos yondashuvni shakllantirish ta'lim samaradorligini oshiradi. Ta'lim menejmentida innovatsion boshqaruv madaniyatini shakllantirish ham dolzarb masalalardan biridir. Innovatsion boshqaruv jamoa a'zolarining yangi g'oyalarini qo'llab-quvvatlash, tajriba qilishdan qo'rqqanlik, xatolardan to'g'ri xulosa chiqarish va doimiy rivojlanishga intilish tamoyillariga asoslanadi. Bunday muhitda pedagog o'z fikrini erkin bildiradi va ta'lim jarayonini yaxshilashga qaratilgan tashabbuslarni ilgari suradi. Shu bilan birga, rahbar va pedagoglar o'rtasidagi samarali kommunikatsiya raqamli transformatsiyaning muvaffaqiyatli kechishida muhim omildir. Jamoada ochiq muloqot mavjud bo'lsa, yangi o'zgarishlarga nisbatan qarshilik kamayadi. Rahbar o'zgarishlarning maqsadini, kutilayotgan natijalarini va pedagoglar uchun qanday imkoniyat yaratishini tushuntirib bera olishi kerak. Bu esa xodimlarda ishonch va ijobiy munosabatni shakllantiradi. Raqamli boshqaruvda axborot xavfsizligi va raqamli madaniyat masalalariga ham e'tibor qaratish zarur. Ta'lim muassasalarida o'quvchilar, pedagoglar va boshqa xodimlarga tegishli turli ma'lumotlar saqlanadi. Shu sababli

raqamli resurslardan foydalanishda axborot bilan ishlash madaniyati, xavfsizlik qoidalari va mas'uliyatli foydalanish tamoyillarini shakllantirish muhimdir.

Bundan tashqari, raqamli transformatsiya ta'lim muassasasida hamkorlikning yangi shakllarini rivojlantirish imkonini beradi. Pedagoglar o'zaro elektron platformalar orqali tajriba almashishi, ta'lim oluvchilar bilan tezkor aloqa o'rnatishi, ota-onalar esa farzandining ta'lim jarayonidagi ishtiroki haqida muntazam ma'lumot olishi mumkin. Natijada ta'lim muassasasi, oila va ta'lim oluvchi o'rtasidagi hamkorlik yanada tizimli tus oladi.

Umuman olganda, raqamli transformatsiya ta'lim menejmentining barcha tarkibiy qismlariga ta'sir ko'rsatmoqda. Boshqaruv qarorlarini qabul qilishdan tortib, pedagoglarning kasbiy rivojlanishi, ta'lim oluvchilarning motivatsiyasi va ta'lim sifatini baholashgacha bo'lgan jarayonlarda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari kengaymoqda. Ammo texnologiyaning o'zi ta'lim sifatini avtomatik ravishda oshirmaydi. Uning samaradorligi uni qanday maqsadda, qanday metod asosida va insonning ehtiyojlarini hisobga olgan holda qo'llashga bog'liq. Shuning uchun zamonaviy ta'lim menejmentida "texnologiya markazida" emas, balki "inson markazida" yondashuv ustuvor bo'lishi kerak. Pedagogning kasbiy ehtiyojlari, ta'lim oluvchining psixologik xususiyatlari, ota-onalarning ta'lim jarayonidagi ishtiroki va rahbarning boshqaruv kompetensiyasi o'zaro uyg'unlashgandagina raqamli transformatsiya kutilgan natijani beradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, raqamli transformatsiya zamonaviy ta'lim tizimini rivojlantirishning muhim yo'nalishlaridan biridir. Raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish ta'lim muassasasini boshqarish jarayonlarini tezlashtirish, ma'lumotlarni tahlil qilish, ta'lim sifatini monitoring qilish va pedagoglar faoliyatini qo'llab-quvvatlash imkonini beradi. Shu bilan birga, raqamlashtirish jarayonida pedagogik va psixologik omillarni e'tibordan chetda qoldirmaslik lozim. Pedagoglarning raqamli kompetensiyasini rivojlantirish, ularni yangi texnologiyalarga psixologik jihatdan tayyorlash, ta'lim oluvchilarning motivatsiyasini saqlab qolish va sog'lom raqamli muhitni shakllantirish ta'lim menejmentining ustuvor vazifalaridan bo'lishi kerak.

Samarali ta'lim menejmenti raqamli texnologiyalar, pedagogik innovatsiyalar va psixologik yondashuvlarni yagona tizim sifatida birlashtirishi zarur. Bunday yondashuv ta'lim muassasasining zamonaviy talablarga moslashishiga, pedagoglarning kasbiy rivojlanishiga va ta'lim oluvchilarning sifatli bilim olishiga xizmat qiladi. Kelajakda ta'lim menejerlarining raqamli kompetensiyasini oshirish, innovatsion boshqaruv modellarini ishlab chiqish va inson omiliga asoslangan raqamli ta'lim muhitini yaratish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim va raqamli texnologiyalarni rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
3. Azizxo'jayeva N.N. **Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat.** – Toshkent: O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'armasi nashriyoti, 2006.
4. G'oziyev E.G'. **Umumiy psixologiya.** – Toshkent: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2010.
5. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. **Ta'limda innovatsion texnologiyalar.** – Toshkent: Iste'dod, 2008.
6. Yo'ldoshev J.G'. Usmonov S.A. **Pedagogik texnologiya asoslari.** – Toshkent: O'qituvchi, 2004.
7. UNESCO. **Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action.** – Paris: UNESCO, 2016.
8. OECD. **Digital Education Outlook: Pushing the Frontiers with AI, Blockchain and Robots.** – Paris: OECD Publishing, 2021.

